

ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'.

ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΑΡΙΘ. 38 — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1907

ΤΑ ΡΟΔΙΝ' ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὡ ναί, ἀπήλυνσα.... Τί ἄλλο θὰ ὠνειροπολοῦσα τάχα εἰς τὸν κόσμον. Τί ἄλλο, παρὰ μίαν σιγμὴν νὰ τὴν ἴδω ;.... Καὶ τώρα τὴν ἔβλεπα ἐπὶ πολλὰ λεπτά, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο νὰ ἦσαν σταγόνες πεσοῦσαι ἀπὸ τὸ κέρασμα τῆς θείας ἀμβροσίας εἰς τὴν τροφὴν τοῦ παραδείσου.

Ναί, ἐνθυμοῦμαι καλά. Τὰ παραπετάσματα ἦσαν ἀνεβασμένα, καὶ τὸ γυαλὶ τοῦ παραθύρου κατελάμπετο ἀπὸ τὴν λυχνίαν τὴν πλησίον, ἣτις πρέπει νὰ ἴστατο ἐπὶ τραπέζης κειμένης σύρριζα δίπλα εἰς τὸ παράθυρον.

Εἶχεν ἔλθῃ καὶ ἐκάθισε σιμὰ στὸ παράθυρον, βλέπουσα πρὸς τὴν τράπεζαν. Ἐφόρει λευκά μόνον αἱ πλατεῖαι χειρίδες τοῦ ὑποκαμίσσου τῆς εἶχον ἐρυθρὸν κέντημα. Ἐφερε τὸ ἐργόχειρον κρεμαστὸν περὶ τὸν θεῖον λαιμόν τῆς, καὶ ἔκλυπεν αὐτὴ ἐπὶ τῆς θεοπεσίας τραχηλῆος τῆς, τῆς κολπουμένης μὲ πτυχὰς καὶ σχῆμα ἀνέφικτον εἰς τὴν πλέον ἰδεώδη πλαστικὴν. Ἐκνυτε, καὶ τί ἔκαμνεν; Ἴσως ἠροῖμαι τὰς θηλειὰς τοῦ

πλεξίματός τῆς. Ἐπαλλε γοργὰ τὰς μακρὰς βελόνας τῆς. Ὡ, μὲ αὐτὰς μοῦ εἶχε περονήσει τὴν καρδίαν ἄλλ' εἶνε λίαν προσφιλὴς ἢ καίονσα πληγὴ....

Ἴδον στρέφει τὸ ἀγλὸν πρόσωπον πρὸς τὰ ἔξω. Βλέπει πρὸς τὸ μέρος μου. Καὶ τί βλέπει; θάλασσαν, σκότος, ἄβυσσον. Ὡ, νὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὑποπτεύσῃ ὅτι ὑπάρχει ἐν μαῦρον σημάδι ἐδῶ μία βαρκούλα, καὶ στήν βαρκούλα μέσα, τί; Ἐν σπάραγμα τοῦ πόνου, ῥάκος ἀνθρώπινον.

Ἴδον, μειδιᾷ ὦ κάλλος, ὦ μορφή, ὦ ὀπτασία !.... Εἶδα τὰ δοντάκια τῆς νὰ λάμπουν, τὰ χεῖλη τῆς νὰ λουλουδίζουν, τὰ μάγουλά τῆς νὰ μηλολονθοῦν.... Καὶ τώρα, γελᾷ, μόνη τῆς ὦ μέλος, ὦ ἄνθος, ὦ ἄστρον ἐπίγειον !....

Τὸ σῶμ' αὐτὸ τὸ αἰθέριο στὴ γῇ νὰ μὴ λυγίσῃ. Καὶ τὸ χαμόγελο ποτὲ στὰ χεῖλη νὰ μὴ σβύσῃ. Νὰ μὴ φανῇ τὸ κάλλος σου πῶς εἶν' ἀπὸ τὸ χῶμα. Ὡ, χαῖρε, τοῦ θανάτου, ποῦ μ' ἐπότησες τὸ πόμα.

Ἐλαιοτριβεῖα εἶχαν ἀνοίξῃ τὰ ἐλαιοτριβεῖα. Ἀπὸ τοῦ Ἀγ. Εὐσταθίου ἐγκαινιάζονται αἱ ἐργασίαι δι' Ἀγιασμοῦ, καὶ τώρα ἐκόντενε νὰ ἔλθῃ Ἀἰς-Δημήτρης. Χρόνος ἡ νύκτα. Ἐν ἐλαιοτριβεῖον ἦτο πλησίον εἰς τὴν οἰκίαν μας, ἄλλα δύο ἔνθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ δρόμου ἀντικρὺ, ἄλλο ἐν πέραν τοῦ μικροῦ χειμάρρου, καὶ ὁπὼν ἡ δέκα ἄλλα τριγύρω εἰς τὰς δυτικὰς καὶ βορεινὰς ἄκρας τοῦ χωρίου. Πολλοὶ ἔχουν ἐξυπνήσει καὶ κυκλοφοροῦν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἀκούονται φαιδραὶ ὁμιλίας ἀκόμη καὶ ἄσματα, ἢ μᾶλλον κελεύσματα πρὸς τὴν βαρεῖαν ἀγαραεῖαν τοῦ ἐργάτου, τοῦ ἐλαιοτρίπτου καὶ τοῦ ἀδρακτίου μὲ τὴν τεραστίαν μανέλλαν. Ἀκόμη καὶ ἕνας σαλεπτζῆς, νεωτερισμὸς καὶ αὐτό.

*
* *

... Ἰδὼν ἐγὼ, κωμάζω ὑπὸ τὰ παράθυρά της. Οὔτε φωνή, οὔτε κιθάρα, οὔτε στεναγμός. Ἐβαλα τὰς κόπας εἰς ἀνάπανσιν, καὶ ἐστάθην. Παρακαλῶ τὰ ρεύματα νὰ μὴ μὲ παρασύρουν. Ἐδῶ ἀντικρὺζει ἀκριβῶς. Βλέπω—φεῦ, εἶνε ὥραϊον νὰ ἔχῃ τις ὄμματα διὰ νὰ

βλέπῃ τοῦτο—βλέπω τὸ παράθυρον φωτισμένον. Ἡ καρδιά πάλλει, τὸ πᾶν ἡρεμεῖ. Μὴ φουστῇ, αὖρα, μὴ μὲ σύρετε, ρεύματα. Περιμένω τὴν τρισολβίαν στιγμὴν... Ὡ, ὡς ἔλθῃ ἡ στιγμή ἐκείνη—εἶνε ἀνταξία τῶν αἰώνων καὶ εἶτα ὡς ἔλθῃ τὸ μηδὲν πλὴν ὅταν ἐκείνη ἐπὶ στιγμὴν ἀνατείλῃ, εἰς τὸ μηδὲν θὰ μείνῃ ἐν μόριον ὑπάρξεως, καὶ εἰς τὸ χάος μία ἀκτὶς ἀναμνήσεως. Ἐπλευσα, καὶ ἀπέκαμα, καὶ ἐνυκτώθην... Ἰδὼν τώρα, ἀφοῦ διέσχισα ἀπὸ γωνίας εἰς γωνίαν, ἀπὸ τὸν κάβον τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς, ἕως τὰ νῶτα τοῦ χωρίου, ὅλον τὸ μῆκος τοῦ δυτικοῦ κολπίσκου, ἔφθασα καὶ ἐστεγάσθην ὑποκάτω εἰς τὰ Μνημόρια εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς πολίχνης τὸ κτισμένον ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ παραθαλασσίον λόφου, εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς προεξοχῆς, ἐφ' ἧς κείται τὸ χωρίον. Ὁ κρότος τῆς κώπης εἰς τὸ κύμα δὲν ἀκούεται. Νύκτα χωρὶς σελήνην. Σκὰ ἀπλώνεται κάτω τῆς ἀκτῆς, τῆς ἀντανγείας τῶν ἀστέρων ἐπὶ τῶν μαρμάρων καὶ τῶν ἐπιτυμβίων πλακῶν. Μελανώτερον κάτω τὸ σκότος, εἰς τὴν ὄψιν τοῦ λόφου, εἰς τὸν ἀφρὸν τοῦ κύματος. Ὁ φλοῖστος ἐπιτάττει σιωπὴν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Α'.

... Ἀκόμη δὲν ἤνοιξαν αἱ πύλαι τῆς Ἀνατολῆς νὰ εἰσέλθῃ παμβασιλεὺς ὁ ἥλιος, καὶ ὁ γέρο-Γατζίνος ἐσηκώθη, ἤνοιξε τὸ καφεενδάκι, καὶ ὑπηρετεῖ τοὺς πρωῒνους πελάτας. Πῶς νὰ χορτάσῃ τις τὸν ὕπνον ἐκεῖ, εἰς τὰ ὥραϊα λυκαυγῇ, εἰς τὰς γλυκεῖας ἡοὺς τοῦ φθινοπώρου... Ἐξύπνησα τρεῖς ὥρας πρὶν φέξῃ, ἐξῆλθα, καὶ κάμψας ἕνα δρομίσκον, ἔφθασα εἰς τὸν αἰγιαλόν.

Ὁ αὐγερινὸς τώρα εἶχεν ἀνατεῖλῃ. Ἀνῆρχετο ὑψηλὰ, ὑψηλὰ, ἀκολουθούμενος ἀπὸ ἐν ἀστεράκι, τὸ ὁποῖον ἔτρεχεν ὡς μαγευμένον κοντὰ του. Ἐπάνω στὴν ῥάχην, ἀντικρὺ, ἄνωθεν τοῦ σκοτεινοῦ ἄλλους, ἐχόρευον δύο ἄλλα ἀστραὶ φλοῖστος καὶ ἡχος ἐπληττε τὴν ἀκτὴν—πρὸς τὰ βορειανατολικά ἐστρώοντο ῥηχὸν τὸ κύμα, καὶ οἱ βράχοι ἀριστερὰ μὲ τὰς λευκὰς οἰκίας, ὡς φωλεὰς βράχων χυτὰς κτισμένας ἐπάνω των, ἐδέχοντο εἰς τοὺς πόδας τὸ προσκύνημα τῶν θωπευτικῶν κυμάτων.

Ὁ γέρο-Γατζίνος μοῦ ἔκαμε καφὲν, χωρὶς νὰ τοῦ παραγγείλῃ. Δὲν ἦτο ἡ ὥρα τώρα δι' ὁμιλίαν. Εἰς τὰς ὥρας τοῦ ῥοδίνου λυκανγοῦς κανὲν τοιοῦτον δὲν ἔχει τὸν τόπον του. Δὲν εἶχε σκάσει ἀκόμη τ' ἀφῖονι. Ἦτο ἡ ὥρα διὰ μαχμουρλίκι τουρκικόν. Ἄλλως θὰ μοῦ διηγείτο πολλὰς ἱστορίας—πῶς ὁ γέρο—Ἀκούκατος, τὸν παλαιὸν καιρὸν, εἶχε λάβῃ τὸ ἐπώνυμον τοῦτο, καθότι ὅταν ἔκαμνε τὸν διαλαλητὴν, εἰς τὰς δημοπρασίας, ἐπανελάμβανε συχνὰ ἐρωτηματικῶς πρὸς τὸ κοινόν, «τ' ἀκούκατε, βρε παιδιά;» ἐπειδὴ κατήγετο ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐπροφέρετο οὕτω, ἀντὶ, ἀκούσατε αὐτὸς λοιπὸν ὁ Ἀκούκατος, ὅταν εἶχε τὸ καφεενδάκι, εἰς τὸν ἄλλον γυαλόν, πρὸ χρόνων, ἔρημος καὶ μοναχὸς ἐτὰ ξένα. Εἶχεν ὡς κατοικίαν αὐτὸ τὸ μαγαζάκι του, καὶ ἐκοιμάτο ἐπὶ τῆς σανίδος τοῦ καναπέ, δύο σπιθαμῶν τὸ πλάτος, μὲ δύο προσκέφαλα εἰς τὰς δύο ἄκρας—ὥστε, ὅταν ἤθελε νὰ γυρίσῃ ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρόν, ἀνεκάθιζε, καὶ ἐπλάγριζε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἐκεῖ ὅπου εἶχε πρὶν τοὺς

πόδας. Ἄλλ' ἦτο τόσοσιν πρόθυμος νὰ περιποιῇ-
ται τοὺς πελάτας, ὥστε ποτὲ δὲν ἐχόρταινε τὸν
ὑπνον, καὶ ἅμα τοῦ ἔκρουε τις τὴν θύραν, ξένος,
πτωχὸς ἢ ἄστεγος, πάραυτα ἐσηκώνετο καὶ τοῦ
ἤνοιγε· καὶ τοῦ ἔκαμνε καφὲν ἢ φασκομηλιάν,
καὶ ἂν εἶχε καὶ ἂν δὲν εἶχε πεντάλεπτον.

* *

Τὰ ἐλαιοτριβεῖα εἶχον ἀνοίξει ἤδη, τρεῖς
ὥρας πρὶν φέξῃ. Ἐν τούτων μ' ἐξυπνοῦσε κάθε
πρωῖ, δίπλα εἰς τὴν πατρικὴν μας οἰκίαν. Ἄλλα
δύο ἦσαν ἀντικρὺν, πέραν τοῦ μικροῦ ποταμί-
σκου τῆς μούργας. Ἐν ἄλλο ἔκειτο ἐκεῖθεν τοῦ
δρόμου, καὶ ἄλλα ὀκτὼ ἢ δέκα εὐρίσκοντο εἰς
τὰς ἄκρας τοῦ χωρίου, ὀλόγυρα εἰς τοὺς κήπους.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἐκνυκλόφουρον, πρωῒνοι.
Κρότοι εὐάρεστοι ἐπληττον τὰς ἀκοάς. Ἡκού-
οντο πανταχόθεν ὀμιλίας, γέλωτες καὶ ᾄσματα·
μᾶλλον κελεύσματα ἀρχαιοπρεπῇ, συνοδεύοντα
τὴν βαρεῖαν ἀγγαρείαν τοῦ ἀδρακτιοῦ μὲ τὴν
μακρὰν ὀγκώδη μανέλλαν, τοῦ ἐργάτου, καὶ τοῦ
ἐλαιοτρίπτου. Τηγανῖτες ἐμοσχοβολοῦσαν παν-
τοῦ. Οἱ ἐλαιοτριβεῖς ἐκαλοπερνοῦσαν καθημε-
ρινῶς ἀπὸ τὰ φιλεύματα καὶ τὰ κεράσματα τῶν
οἰκοκυράδων.

Δὲν ἔλειπαν καὶ οἱ νεωτερισμοί.

Ἐσχάτως, ὡς καὶ ἓνας σαλεπιτῆς ἀκόμα μᾶς
ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον. Οἱ ὀλίγοι ὅμως πελάται του
ἀριθμοῦνται μεταξὺ τοῦ κινητοῦ καὶ ἡγοραίου
πληθυσμοῦ, καμμία δὲ οἰκοκυρά δὲν θὰ ἐπέ-
τρεπεν εἰς τὸν υἱὸν ἢ τὸν σύζυγόν της κατ' οἶκον
νὰ ζητήσῃ σαλέπι νὰ πῇ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ
πλανοδίου ξένου. . . . Ἐὰν ἔλειπε τὸ μαχμουρ-
λίκι, ὁ μπάρμπα—Δημήτριος ὁ Γατζίνος θὰ
μοὶ διηγεῖτο καὶ πάλιν πῶς, τὸν παλαιὸν καιρὸν,
ὅταν αὐτὸς ἦτο карабоκύρης, μᾶς ἔφερνεν εἰς
τὴν οἰκίαν ὡς δῶρον χαλβᾶν πολίτικον, ὅταν
ἐγύριζεν ἀπὸ τὰ ταξείδια, καὶ πῶς, ὅταν ὁ ἴδιος
εἶχε γείνη μπακάλης ἐπωλοῦσε τὸ μαῦρο χα-
βιάρι μὲ τὸ βαρελάκι ὡς ταραμαῖν, πρὸς ἑξ-
δραχμὰς τὴν ὀκάν. Πλὴν αἱ ὥραι τοῦ λυκαυ-
γοῦς δὲν ἐπιτρέπουσιν ἐκμυστηρεῖσεις.

Ὡ, αἱ ὥραι τοῦ λυκαυγοῦς!..... Ἴδου αὐτό-
μαται ἦξαν πύλαι οὐρανοῦ, ἃς ἔχουν ὥραι πλὴν
ἃς ἀφήσωμεν τοὺς παλαιούς, καὶ ἃς ψάλλωμεν
μετὰ τοῦ Κοσμᾶ τοῦ θεσπεσίον. «Προσενώπιφ
σοι ὥραι, ὑπεκλίθησαν· φῶς γὰρ, καὶ πρὸ πο-
δῶν ὑψίδρομον πέλας, Χριστέ....»

Ἴδου, ἀριστερά μας, μεταξὺ τῶν βράχων, ἐν
λείψανον σεσαθρωμένης ξυλίνης ἀποβάθρας, καὶ
δύο βαθμίδες κάτω ὑποβρύχιοι. Μία βάρκα
φαίνεται ἐκεῖ δεμένη. Δύο μορφαὶ πλησιάζουν,
ὁ εἰς φορτωμένος μέγα ζεμπίλι, ὁ ἄλλος μὲ
ἐλευθέρας τὰς χεῖρας, κύπτων καὶ ἀνασηκώνων
τὴν περισκελίδα του. Ὁ Γιάννης τῆς Σοφού-
λας ὑπάγει διὰ τὸν ἀρσανᾶν. Ὁ υἱὸς του, ὁ Νι-
κόλος, λύει τὴν μαρούμα, ὁ πατέρας βάζει τὰ
κουπιὰ· ὁ μικρὸς πηδᾷ μέσα, ἡ πλώρα στρέφε-
ται πρὸς τὸ πέλαγος. Τόσον πρωῒνός ἦδη ὁ
Γιάννης τῆς Σοφούλας! Μὲ τὰ ρόδα τῆς αὐγῆς
τρέχει εἰς τὴν ἰσοβίον καθημερινὴν ἀγγαρείαν
του. Ἐργασία ὀλοήμερος ἐκεῖ, καὶ κρότος, καὶ
«ὠδίνες ὡς τικτούσης». Ἄλλ' ὅσον καὶ ἂν
κοιλοπονοῦν, ὅσον καὶ ἂν καταπονοῦνται οἱ
ἄνθρωποι διὰ νὰ κατασκευάζωσι «τείχη τριτο-
γενῆ», ἡ θάλασσα θὰ καταφάγῃ μίαν ἡμέραν
ὅλους τοὺς δρυῖνους δράκοντας, «δὴ ὡς λεβαί-
αθανας», ὅπως λέγει ὁ Μπαῦρων. «Ἐν πνεύ-
ματι βιαίῳ συντρίψας πλοῖα Θαρσεύς.»

* *

Ὡ αὐγὴ, γλυκεῖα αὐγὴ, ποῦ ἀνθεῖς καὶ ῥοδί-
ξεις ἐκεῖ εἰς ὕψος, ἀλλὰ καὶ τόσοσιν χαμηλὰ ἐπά-
νω ἀπὸ ἐκείνην τὴν ῥάχην τὴν ἀντικρυνὴν—τῆς
ἀκτῆς ποῦ κλείει τὸν λιμένα. Εὐτυχῇ τ' ἀρνά-
κια τὰ βόσκοντα ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ,
ποῦ φθάνουν ἕως τὴν κορυφὴν τῆς ῥάχης καὶ
πηδοῦν καὶ χορεύουν, καὶ σὲ ἀπολαύουν ἐγγύ-
θεν, καὶ μεθύουν, ὦ αὐγὴ, ἀπὸ τ' ἀρώματά σου.
Πλέον εὐτυχῇ τὰ πουλάκια, ποῦ πετοῦν ἀπὸ
κλῶνα εἰς κλῶνα, καὶ σκιρτοῦν καὶ ἀναγαλλιά-
ζουν εἰς τὴν θείαν ἐπαφὴν σου.... Εὐτυχὴς κι'
ὁ βοσκός, ποῦ τὸν ἐξύπνησες τώρα ναρκωμένον
ἀπὸ τὴν δροσιὰν σου, καὶ πετᾷ τὴν κάπαν του,
κι' ἀρπάζει τὴν μαγκούραν του καὶ τρέχει νὰ
σαλαγήσῃ τὰ πρόβατα, νὰ ἐνεργήσῃ τὸν πρωῒ-
νὸν ἀμολγὸν, σφυρίζων καὶ ἄφροντις, καὶ τόσοσιν
πολὺ εὐτυχὴς, ὥστε οὔτε τὸ ὑποπτεύει.

* *

Νὰ ὑπάγω μαζί; Τί νὰ κάμω; Ἀλλὰ πρὸς τί
νὰ μείνω; Νὰ πλεύσω μὲ τοὺς λογισμούς μου,
μὲ τὸ πάθος μου. Θὰ εἶμαι μαζί μὲ ἄλλους.
Αὐτοὶ δὲν θὰ ἡξέφουρον τίποτε κι' ἐγὼ ἀνέτως
θὰ διαλογίζωμαι. Θὰ ἐντρυφῶ εἰς τὴν λύπην
μου.

Δὲν ἐνόησα πῶς εὐρέθην μέσα στὴν βάρκαν. Ἐκκινουῦμεν. Εἰς βράχος μισοφαγωμένος ἀπὸ τὸ κύμα, καὶ ἀπὸ τὰ πατήματα τῶν πρὸ αἰώνων λεμβούχων καὶ ναυτῶν, καὶ δύο δοκίδες, ἀπὸ σκληρὸν ξύλον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐσάπησεν ἀκόμῃ ὕστερον ἀπὸ γενεάς καὶ γενεάς, ἐπέχουν θέσιν προκυμίας.

Ὁ γέρο—Μορφούλης, οἰκοκύρης τῆς πρώτης ἐπὶ τοῦ θαλασσοπλήκτου βράχου οἰκίας, ἰδοὺ ἐξύπνησε, κατήλθεν, ἐτοιμάζει τοὺς γάντζους, τοὺς πράγγες, τὰ καράκια του, λύει τὴν βαρκούλαν του, καὶ πηγαίνει διὰ πρωϊνὸν γῦρον, περὶ τὸν λιμένα.

Ἐπάνω ἀπὸ τοῦ Μορφούλη εἶνε ἡ καλύβα τῆς Μπατλίνας καὶ τῆς γρηά — Μαλαμιτίσας, παραπάνω εἶνε τὸ κελλὶ τοῦ Φάλκου τῆς Μελάχως, καὶ ἄνω ὑπερέχει τὸ παρεκκλήσι τοῦ Ἀγ. Νικολάου, προστάτου τῶν θαλασσινῶν. Αἱ θυρίδες τοῦ πάμφωτοι κανδηλαὶ καὶ λαμπάδες καίουν ἐκεῖ. Ὁ παπᾶ—Γληγόρης θὰ εἶχε χορτάσει τὸν ὕπνον, καὶ ἤρχισε πολὺ πρῶτὴ τὴν λειτουργίαν του.

Ὁλος ὁ γιालὸς ῥοδιζει γύρω. Τὰ κύματα φρικιοῦν ἡρέμα, καὶ τὸ φωσφόρισμά των, ἀνταυγάζει ἀποχρώσεις ἐρυθροῦ γαροφάλλου. Ἡ Ἀλοῖνα, ἡ νοικοκυρὰ τῆς πρώτης οἰκίας, ἀριστερὰ ἀπὸ τοῦ Μορφούλη, ἀνοιξε τὴν πόρτα τοῦ μπαλκονιοῦ της, καὶ τινάζει εἰς τὴν θάλασσαν τὰ σινδώνια της. Τίς οἶδε; θὰ ἔχη ἰδεῖ κακὸν ὄνειρον, πῶς τῆς ἔκαμαν μάγια, καὶ προσπαθεῖ νὰ ῥίψη εἰς τὰ κύματα τὴν κακὴν γοητείαν. Ἡμᾶς ὁμως δὲν μᾶς κολλᾷ. Ἡ θάλασσα εἶνε ἀγνή, ἀμόλυντος.

Ὀλίγους ἐρήμους βράχους παραπλέομεν ὅπου δὲν ἔχουν κτίσει ἀκόμῃ ἐπάνω εἰς τὰ φανταστικά οἰκόπεδα. Ἐπειτα φθάνομεν κάτω ἀπὸ μίαν οἰκίαν, μὲ εἶδος ἰσογείου ἀποθήκης συνεχομένης. Ὁ μάστρο—Μεθινὸς, ὁ ἰδιοκτήτης, ἔχει καταβῆ ἤδη εἰς τὸν αἰγιαλὸν, ἔχει ἀναμμένον τὸν κρεμαστὸν λύχνον του, καὶ εἰς τὸ φῶς τὸ ἀμυδρὸν καλαφατίζει μίαν βάρκαν, συρμένην εἰς τὴν ἄμμον ἐπὶ τῆς ξυλίνης ἐσχάρας, ἀποκάτω ἀπ' τὸ μπαλκόνι, τὰς ἀντηρίδας τοῦ ὁποίου φθάνει μὲ τοὺς ἀφρούς του, ὅταν ἀναπηδᾷ εἰς ὥραν φουσκοθαλασσίας, τὸ κύμα. Μακάριος θνητὸς, μὲ τὸ σαρικὶ περὶ τὴν κεφαλὴν του, μὲ τὸν ψαρόξανθον μύστακα, μὲ τὴν

ξυλίνην σφῦράν του, ὁποῦ ἀκούομεν τοὺς κτύπους της ἀπὸ τὴν βάρκαν μας, ἀνάμεσον εἰς τὸν φλοῖσβον τῆς ἀποθαλασσίας.

Πλέομεν ἀκόμῃ πρὸς τὸν μυχὸν τοῦ ὁρμον. Δίπλα εἰς τοῦ Μαθινοῦ λευκάξει ἀνάμεσα εἰς δασύλλιον ἀμαυρὸν ἢ οἰκία τοῦ καπετὰν Χαρμόζου. Ὀλὴν τὴν ζωὴν του εἶχεν ἀρμενίσει εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν Μεσόγειον, καὶ τώρα γηράσας ἀπεσύρθη εἰς τὸ καταφύγιον αὐτὸ τῆς παραλίας ὅπου μονάζει μὲ τὴν γρηά του, ἄτεκνος μὲ μίαν ψυχοκόρην, εἰς τὸ βάθος αὐλῆς καταφορτωμένης ἀπὸ γάστρες, ἀνθέων καὶ φυτῶν, ἀπὸ ἀναδενδράδας καὶ χλόην. Τὸ παράθυρόν του ἰδοὺ ἀνοικτὸν καὶ φωτισμένον. Ὁ γέρο—Χαρμόζος, μὲ τὰ νυκτικά του, κάθεται πλησίον, καπνίζει τὴν πίπαν του, καὶ ἀναπνέει ἀπλήστως τὴν ψυχρὰν αὔραν. Μία φλὸξ λάμπει ἴσα μὲ τὴν βάσιν τοῦ παραθύρου. Ἐχει ἀνάψει τὸ καμινέτο του διὰ νὰ ψήσῃ καφέ. Κατὰ πᾶσαν νύκτα, ὡς διηγεῖτο ὁ ἴδιος, τακτικά δύο ἢ τρεῖς φορὰς σηκώνεται, καὶ ἀνάπτει τὴν πίπαν του. Ἀναζητᾷς θαλασσινὰς ἔξεις του, τὰς ἐκ περιτροπῆς φρουρὰς, καὶ σκάντζα-βάρδιες τοῦ карабиού, ὁποῦ τοῦ εἶχαν γείνη δευτέρα φύσις.

Πλέομεν καὶ φθάνομεν πρὸς τὰ ῥηχὰ, εἰς τὴν ἀμμουδιὰν πέρα. Ἐπάνω στὸ μπαλκόνι τῆς ἀκρινῆς οἰκίας τοῦ χωρίου, μεγάλης νεοκτίστου οἰκοδομῆς, ὁ γέρο—Χαριστίδης ἔχει ἀνοίξει τὴν πόρταν, καὶ μὲ ἀναμμένον τὸ μακρὸν τσιμπούκι του, κάθηται ἐπὶ θρονίδος, καὶ κυττάζει ῥεμβὸς τὸ πέλαγος. Ὁ γέρον φαλαγγίτης, Μακεδὼν τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, ἔχει κτίσει φωλεὰν τώρα εἰς τὸ γῆρας, ἀφοῦ ἐπέρασεν ὅλην τὴν νεότητά του στὸ φτερό. Ἐλαβεν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα ἐνὸς ὁμήλικός του, τὴν ὁποίαν εἶχε φιλεύσει πολλὰκις κομφέτα καθ' ὃν χρόνον ἐπῆρε τὴν σύνταξίν του, καὶ τώρα ἐκείνη τοῦ ἀποδίδει θάλλπος εἰς τὸ γῆρας, καὶ αὐτὸς ἀγάλλεται νὰ εἶνε πατὴρ τῶν ἐγγόνων του. Φορτου-νᾶτε σένεξ!

Ἀκόμα μία τελευταία οἰκία, νεόδμητος. Ἄλλος γέρον τὴν ἔχει κτίσει. Ὁ γέρο—Μένος, ἡ ζῶσα ἀντίθεσις τοῦ γέρο—Χαριστίδου. Ἦτο ἐπὶ σαράντα χρόνια γραμματεὺς τοῦ Λιμεναρχείου ἐδῶ ἐπῆρε σύνταξιν φροντιστοῦ, καὶ δὲν

ἠθέλησε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν τόπον. Δύο ἢ τρεῖς φορὰς εἶχε κινδυνεύσει νὰ πιασθῇ εἰς τὰ βρόχια τῶν προξενητριῶν, πρεσβύτης ἤδη. Ὑστερον ἐπέστρεψε τὸν ἀρραβῶνα, κ' ἔμεινε μέχρι τέλους ἄγαμος..... Ἴδου ἀνοίγει τὸ παράθυρόν του. Αὐτὸς δὲν ἔχει οὔτε τὸ καμινέτο τοῦ Χαρμοῦζου, οὔτε τὴν πολυθρόναν τοῦ Χαριστίδου. Μόνον μίαν τεραστίαν πίπαν, τῆς ὁποίας ὁ καπνὸς, εἰς τὸ χάσμα τοῦ παραθύρου, στροβιλίζει πρὸς τὰ ὕψη.

* *

Τὸ λυκανγὲς ἀραιὸν, αἰθριοῦται. Τὰ ῥόδα τὰ ἐρυθρὰ γίνονται βαθμιδὸν λευκά. Ἡ μεγάλη Μορμῶ φεύγει, ὑπάγει νὰ βυθισθῇ προσκαίρως εἰς τ' ἀνήλια ἄντρα της. Ἡ γλυκεῖα Μορφῶ ἐπιφαίνεται, κ' ἀπλώνει τὴν πλουμιστὴν ὀθόνην της, τὸν πέπλον τὸν διαφανῆ, πέρα πέρα εἰς ὅλην τὴν πλάσιν. Οὔτε ἰδέαν εἶχα διατὶ ἠλαύνομεν ἐπιμόνως πρὸς τὰ βόρεια, ἐνῶ ἡ κατεύθυνσίς μας ἔπρεπε νὰ ᾔτο μᾶλλον πρὸς τὰ βορειοανατολικά. Ἄλλως, δὲν ἐρωτῶ ποτὲ διατὶ τοῦτο, διατὶ ἐκεῖνο. Διὰ νὰ ἐρωτήσῃ τις ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα ναυτικόν, πρέπει νὰ τὸν «χασομερήσῃ», κ' ἐκτὸς τούτου, συνήθως μανθάνει τις τόσα μετὰ τὴν ἐρώτησιν, ὅσα ἡξευρε καὶ πρὶν ἐρωτήσῃ. Τέλος ἡ ἀπορία ἐλύθη.

Ἡ μικρὴ φελλούκα, ἐφ' ἧς εὗρισκόμην μετὰ τῶν δύο φίλων μου, πατρὸς καὶ υἱοῦ, δὲν ἦτο δική των. Τὴν ἐπῆραν προσωρινῶς, διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ ξεφουντάρουν τὴν ἰδικὴν των βάρκαν ὀλίγον μεγαλειτέραν οὖσαν. Αὕτη ἦτον ἀραγμένη πρὸς τὸν μυχὸν τοῦ ὄρμου, μεσοπόντιος, μακρὰν τῆς ξηρᾶς. Ἐφθάσαμεν. Ἐμβῆκαν κ' οἱ δύο εἰς τὴν μεγάλην βάρκαν, ἀνέσυραν τὴν ἄγκυραν, καὶ σκοπὸν εἶχαν νὰ ἐπανέλθουν καὶ μετὰ τὰς δύο εἰς τὸ ἴδιον μέρος, εἰς τὸν μικρὸν μῶλον τοῦ γέρο-Μορφούλη, διὰ ν' ἀφήσουν τὴν μικρὴν σκάφην, τὴν ξένην, καὶ εἶτα, μετὰ τὴν ἰδικὴν των, νὰ πλεύσουν εἰς τὸ τέρμα των.

Αἴφνης ὁ Γιαννούλης, ὅστις ὀλίγας μόνον ἀκαταλήπτους φράσεις εἶχεν ἀποτείνει εἰς τὸν υἱόν του, ἀπὸ τὴν ὥραν ποῦ ἐμβαρκάραμεν—εἰς τὰς ὁποίας ὁ υἱὸς του εἶχεν ἀπαντήσῃ μετὰ εἰδός τι βόμβου, ἐπίσης ἀκατανόητον—ἤνοιξε τὸ στόμα, καὶ μοῦ εἶπε, καθαρὰ ὁπωσοῦν :

— Αὐτὸ σοῦ εἶπα τὴν ὥρα ποῦ ἦρθες νὰ σὲ πάρουμε μαζί καὶ δὲν ἐκατάλαβες.

— Τί μοῦ εἶπες ; ἠρώτησα ἐγώ.

— Εἶπα, θὰ πάμε μιὰ στιγμὴ νὰ σηκώσουμε τὸ σίδερο τῆς δικῆς μας βάρκας, καὶ στὸ γύρισμα σὲ παίρνοντας.

Ποῦ νὰ καταλάβω, τῷ ὄντι ! Τὴν ὥραν ἐκείνην, ποῦ ἐπῆγα νὰ ἐπιβιβασθῶ, κατὶ εἶχε μουρμουρίσῃ ὁ μαστρο-Γιάννης : «σίδερο. . . . βάρκα. . . . σὲ πάρουμε.» Ἐγὼ εἶχα ὑποθέσει ὅτι ἔλεγε νὰ σταθῶ ἐωσότου σηκώσουν τὸ σίδερο (ἵτοι τὴν ἄγκυραν) αὐτῆς ἐκείνης τῆς φελλούκας, καὶ τότε νὰ πηδήσω μέσα.

* *

Ὡς τόσον, ἡ μικρὴ φελλούκα αὐτὴ, μοῦ ἄρσεν ἐμένα, κ' ὅχι ἡ βαρεῖα βάρκα ἡ ἄλλη. Αὐτὴν τὴν ἐλαφρὰν σκάφην θὰ ἠμποροῦσα νὰ τὴν κυβερνῶ καὶ νὰ τὴν ἐλαύνω, χωρὶς κόπον μόνος μου.

Τότε ἐσκέφθην ὅτι ποτὲ, εἰς ὅλην τὴν ζωὴν μου, δὲν θ' ἀπεφάσιζα νὰ ζητήσω ἀπὸ κανένα ἀπὸ τοὺς γηραιούς, τοὺς βραχυλόγους καὶ σκυθρωποὺς γερολύκους τῆς θαλάσσης, τοὺς παίζοντας πρέφαν καὶ καπνίζοντας μακρὰ τσιμπούκια, πρωὶ καὶ δειλινὸν, εἰς τὸν καφενὲν τοῦ γέρο-Τζανισκου, νὰ μοῦ δανείσῃ τὸ «φελλούκι» διὰ νὰ ὑπάγω ὀλομόναχος εἰς μακρὰν, ἰδιόρρυθμον θαλασσίαν ἐκδρομὴν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τώρα ἤμην ἀνέτοιμος ὅλως. Οὔτε τροφὴν εἶχα, οὔτε νερόν, οὔτε κανὲν ἐργαλεῖον ἢ ὄπλον. Μόνον ἓνα πακέτο καπνὸν κ' ἓνα κουτὶ σπίρτα.

Ἀλλὰ τί μ' ἔμελε; Ποτὲ δὲν ἔκαμα τίποτε κατόπιν ἐτοιμασίας. Καὶ ὅταν ἠτοιμάσθην διὰ τίποτε, παρέλειπα νὰ τὸ κάμω.

Λοιπὸν εἶπα στὸν Γιαννούλην :

— Δὲν λυᾶστε τὸν κόπο σας, νὰ τὸ πᾶτε αὐτὸ τὸ φελλούκι πίσω ;

— Μὰ πῶς νὰ κάμουμε ;

— Νὰ τραβῆξετε τὸν δρόμο σας, καὶ ν' ἀφήσετε τὴν βαρκούλα ᾧ ἐμέ. Ἐγὼ τὴν ἀράζω.

— Τὰ καταφέρνετε ;

— Κι' ἂν εἶμαι ἀτζαμῆς, θὰ φωνάξω κανέναν νὰ με ξαλαφρώσῃ.

— Καὶ δὲ θάρρῃς μαζί, πέρα ;

— Τί με θέλετε ; γὰρ μελεᾷ ;

— Λοιπὸν, καλὸ βράδυ ! εἶπεν ὁ μαστρο-Γιάννης.

— Κατενόδιό σας !

* *

Ὁ Γιαννούλης ἠσθάνθη ἴσως μεγάλην ἀνακούφισιν. Μεγαλειτέραν, πιστεύω, ἠσθανόμην ἐγὼ, διότι τοὺς ἀπῆλλαξα ἀπὸ τὸ βάρος μου. Ἴδου τώρα εὐρέθην μόνος, κάτοχος τῆς μικρᾶς λέμβου. Ναύτης κ' ἐπιβάτης ἐν ταυτῷ κυβερνήτης καὶ ναύκληρος καὶ πιλότος καὶ μοῦτσος τῆς ἐλαφρᾶς σκάφης.

Μόνος· μόνος μὲ τοὺς λογισμούς μου, εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ κύματος, εἰς τὸ ἔλεος τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς τρικυμίας. Ὅταν ἔχη τις πληγὴν, βαθεῖαν, κορυφὴν, εἰς τὴν θάλασσαν πρέπει νὰ πλῆ, μόνος, ὁλομόναχος.

Μεγαλειτέραν εὐτυχίαν δὲν εἶχα γενηθῇ. Ἦμην τότε, ὡς ἔγγιστα, τριακοντούτης, καὶ πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχον ἀρχίσῃ ν' ἀπογοητεύωμαι ἀπὸ τὴν ζωὴν !

Ἐλαβα τὰς κόπας, καὶ ἀπεμακρύνθην τάχιστα ἀπὸ τοὺς βραχῶδεις λόφους, ἐφ' ὧν ἐκτείνεται ἀραιὰ ἡ ἄκρα τοῦ χωρίου. Ἐπλησίασα ἀριστερὰ πρὸς τὴν βουνώδη λωρίδα, τὴν κλείουσαν ἀνατολικῶς τὸν λιμένα, κ' ἔβαλα πλώρην πρὸς τὸ ἀκρωτήριον μεσημβριῶς τῆς λωρίδος αὐτῆς. Ἀντίκρυσα μετ' ὀλίγον ὅλην τὴν πρόσοψιν τῆς πολίχνης, μὲ τοὺς διπλοὺς προβλήτας πρὸς τὰς δύο ἐσχатиὰς μὲ τὴν βαθεῖαν λάκκον καταμεσῆς, μὲ τοὺς καταλεύκους οἰκίσκους, καὶ τὰ δύο καμπαναριὰ τῶν δύο κυριωτέρων ναῶν, ἀποτελοῦντα ὅλα ὥραϊον σύνολον.

Ἡ μέρα εἶχε φέξει ἤδη, καὶ μίαν ἀκτίνα ἔβλεπα ν' ἀγλαΐζη τὴν ἄκραν κορυφὴν τῆς Χαραφίλτζας, τοῦ κεντρικοῦ βουνοῦ, κατέναντί μου πρὸς δυσμᾶς.

Ἀφῆσα δεξιὰ τὸ Δαυκαλειὸ, ἐν σύμπλεγμα χαμηλῶν βράχων ἀποτελοῦν γραφικὴν πολυκόλπον νησίδα (τὸ καλλίτερον μέρος διὰ νὰ λούεται τις) εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀνατολικοῦ ὄρμου· ἀριστερὰ τὰ Λαζαρέττα, τὰ πάλλευκα κτίρια μὲ τὴν ὑψηλὴν σκάλαν καὶ τὴν μακρὰν μαρμαρίνην ἀποβάθραν των, κ' ἔφθασα εἰς τὸν κάβον τῆς Μπούτας. Οὕτω καλεῖται ἡ μεγάλη ἀνατολικὴ λωρὶς, ἡ κλείουσα τὸν λιμένα. Ἐκεῖ συνήντησα κατάπρωρα μεγάλην ἀλιευτικὴν βάρκαν. Ἦσαν οἱ Διαλεταῖοι, ἐπιστρέφοντες ἀπὸ ἄγραν νυκτερινήν. Μοῦ ἔκραξαν «Καλημέρα».

— Δὲν μου λέτε, τοὺς ἠρώτησα ἐγὼ τὴν γνωρίζετε τὴν φελλούκα, αὐτὴν ποῦ ἔχω, τίνος εἶνε ;

— Ἀ ! τὴν ἐπῆρες ἀναρώτα ; μοῦ εἶπεν ὁ εἰς τῶν δύο ἀδελφῶν.

— Ἔτσι ἔτυχε.

— Τὴν γνωρίζω· εἶνε τοῦ καπετὰν Γιώργου τοῦ Τσίγκου.

— Μοῦ κάνετε τὴν χάρι, ἅμα τὸν ἰδῆτε, νὰ τοῦ πῆτε ὅτι θὰ γυρίσω τὸ γληγορώτερο, καὶ λυποῦμαι διότι δὲν ἦτον εὐκόλο, τόσο πρωὶ, νὰ ζητήσω τὴν ἀδειάν του. Ἐπρεπε νὰ πάω νὰ τὸν ἐξυπνήσω στὸ σπίτι, κ' αὐτὸ θὰ ἦτον ἀκόμα μεγαλειτέρα τόλμη καὶ χωριατὶὰ, παρὰ ὅτι τοῦ πῆρα τὴν βάρκα.

— Μὴ σὲ μέλη, κάμε τὸ ζέφκι σου, εἶπεν ὁ ἕτερος ἀδελφός. Ποῦ ἀδειάζει κείνος ἀπ' τὸ χουβαρδαλίκι νὰ θυμηθῇ τὴν βάρκα του !

* *

Ἐπλευσαν ἐκεῖνοι πρὸς δυσμᾶς, ἐγὼ πρὸς ἀνατολὰς, κ' ἐμακρύνθημεν. Μετ' ὀλίγον ἔφθασα ὀπισθεν τῆς Μπούτας καὶ ἀντίκρυσα τὸν ἥλιον, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε προβάλλῃ ἀπὸ τὴν φαῖαν λευκὴν κορυφὴν τῆς νήσου τῆς ἀντικρυνῆς. Ἡ ἀπὸ θαλασσίᾳ τοῦ πελάγους, ἀνάμεσα εἰς τοὺς σπαρτοὺς βράχους, οἱ ὁποῖοι ἐφαίνοντο ὡς βοσκήματα τῶν θαλασσῶν, ἀπεσπασμένα ἀπὸ τοὺς τραχεῖς κόλπους τοῦ κρημνώδους ἀκρωτηρίου, ἔκαμνε νὰ χοροπηδᾷ τὴν σκάφην μου, κ' ἐγὼ ἐχόρευα μαζί της.

Εὐρισκόμην τώρα ὑπὸ τὸ κτῆμα ἀκριβῶς ἐνὸς θείου μου, τοῦ γέρο-Οἰκονόμου, τοῦ κοινῶς καλουμένου Νταντοῦ. Ὅλη ἡ μακρὰ ἔκτασις τῆς ἀνατολικῆς Μπούτας, ἑκατοντάδες στρεμμάτων, εἶχον καλλιεργηθῇ εἰς ἀμπέλια καὶ περιβόλια. Αἱ πτυχαὶ τοῦ ἐδάφους ἐσχημάτιζον τέσσαρας ἢ πέντε λάκκας ἢ κοιλάματα, καὶ πᾶν κοίλωμα ἀπετέλει νεοφύτευτον ἀμπελον. Ἐκεῖ μία φωνὴ ἔκραξε.

— Ἐ ! σαμπὰ χαίρολοσὺν ! Νὲ χαμπέρ ; (Καλημέρα· τί νέα ;)

Ἀνέβλεψα καὶ εἶδα τὸν Κώσταν. Ἦτο ἰσόβιος καὶ ἄμισθος παραγνιὸς τοῦ γέρο-Νταντοῦ, ὁ ἀθώότερος καὶ ἀγνότερος τρελὸς τοῦ κόσμου. Ὅλη ἡ τεραστία καλλιέργεια εἶχε γείνη, κατὰ τὸ πλεῖστον, διὰ χειρῶν του. Εἶχε ζήσει, ὅταν

ἦτο ἀκόμη νέος καὶ γνωστικός, εἰς ἓνα Τουρκομαχαλᾶν τῆς Πόλης, καὶ τοῦ εἶχε μείνῃ ὡς ἕξις νὰ λέγῃ συχνὰ Τουρκικὰς λέξεις. Δὲν ἐκάλει ποτὲ ἄνθρωπον μὲ τ' ὄνομά του, ἀλλ' ἢ τοῦ ἥλλαζεν αὐθαιρέτως τ' ὄνομα, ἢ τοῦ ἔβγαζε παρατσούκλι. Ἦτο πάντοτε εὐθυμος, καὶ ποτὲ δὲν ἐσκυθρόπαζε.

— Καλημέρα, Κώστα, εἶπα ἐγώ. Ἐπῆρα αὐτὴν τὴν βάρκα νὰ βγῶ στὸ σιργιάνι.

Ὅλα σχεδὸν τ' ἀμπέλια τῆς Μπούτας, κατηφορικὰ, ἔφθαναν ἕως τὸ κῦμα. Ἐπλησίασα εἰς τὴν μικρὰν ἀγκαλίτσαν τοῦ γιалоῦ, ἐπῆδησα ἔξω, κ' ἔδεσα τὴν παρούμα—τὸ σχοινίον τῆς πλώρης—εἰς τὸν λαιμὸν ἐνὸς βράχου. Ἐκάθησα διὰ νὰ ξαποστάσω ἀπὸ τὴν κωπηλασίαν.

— Σπέντζες ἰστέρας; μοῦ ἐφώνησε μακρόθεν ὁ Κώστας. Βὰρ τσόκ. (Πιπεριὲς θέλεις; Ἐχὼ πολλές.)

Βεβαίως θ' ἀνελογίσθη μέσα του ὅτι, εἰς τὴν προβεβηκυῖαν ὥραν τοῦ φθινοπώρου, δὲν ὑπῆρχαν πλέον οὔτε σταφύλια, οὔτε κυδῶνια—τὸ ὀψιμώτερον ὀπωρικὸν—διὰ νὰ μὲ φιλεύσῃ.

Καὶ ἐν τῇ ἀκακίᾳ του ἐφαντάζετο ὅτι κ' ἢ φρέσκαις πιπεριὲς ἦσαν ἐπίσης εἶδος φρούτου. Ἀλλὰ δὲν ὑπώπτενε πόσον ἦτο εἴρων, καὶ δὲν ἀνελογίζετο ἂν πράγματι εἰς τὴν πνευματικὴν μου διάθεσιν εἶχα ἀνάγκην καυστικῶν οὐσιῶν.

— Ἰστεμὲμ, εἶπα ἐγώ. (Δὲν θέλω). Ἐκμὲκ βάρ; (Ψωμί ἔχεις;)

— Βὰρ τσόκ.

Ἀπῆλθε ταχὺς πρὸς τὴν μικρὰν καλύβην, ὅπου διενυκτέρευε συνήθως, διότι μόνον τὰ Σαββατόβραδα κατήρχετο εἰς τὴν πόλιν. Μετὰ δύο λεπτὰ τὸν εἶδα νὰ ἐξέλθῃ κρατῶν τὸν τορβᾶν του, καὶ νὰ κατέρχεται πρὸς ἐμέ. Ἐφθασε πλησίον μου, ἔβγαλεν ἀπὸ τὸν μάρσιππον μίαν κριθαρόπητταν, καὶ μοῦ τὴν ἔδωκε. Ἐγὼ ἔκοψα μὲ τὴν χεῖρα τὸ τρίτον τῆς πῆττας, καὶ τὸ ἄλλο τὸ ἔρριψα πίσω εἰς τὸν τορβᾶν.

— Σαράπ γιόκ εἶπεν ὁ Κώστας.

Ἐλεγε τοῦτο μὲ θλιβερὸν τόνον, ὥς νὰ ἐλυπεῖτο διατὶ νὰ μὴ ἔχῃ τὸ κυριώτερον εὐφραντικὸν ποτὸν νὰ μοῦ προσφέρῃ.

— Δὲν θέλω κρασί, εἶπα ἐγώ. Νερὸ νὰ μοῦ δώσης.

Ἐπῆγε, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε μ' ἓνα φλασκὶ γεμάτων.

— Μοῦ τὸ δίνεις ὅλο τὸ φλασκί, στὴν βάρκα; εἶπα ἐγώ.

— Πάρ' το, εἶπε· ζαράρ γιόκ. (Δὲν βιάπτει).

Μοῦ ἔδειξε διὰ χειρονομίας μακρὰν καὶ πολὺκλαδον φλασκιὰν, φέρουσαν πολλὰ φλασκιά ὠριμα ἤδη, τὰ ὁποῖα ἐχρειάζοντο μόνον νὰ τ' ἀποκόψῃ τις καὶ νὰ τὰ σκαφιδώσῃ, διὰ νὰ γείνωσιν ἔτοιμα πρὸς χρῆσιν.

— Εἰβαλὰ (εὐχαριστῶ).

Ἐλυσα τὸ σχοινίον τῆς βάρκας καὶ ἀπέπλευσα. Ἰδοὺ τώρα εἶχα τεμάχιον κριθίνου ἄρτου, καὶ φλασκίον μὲ νερόν, τὸ ὁποῖον ὁ ἥλιος θὰ ἔκαμνε μετ' ὀλίγον νὰ βράσῃ στὸ ἀμπάρι τῆς βάρκας. Τί θὰ μ' ἐμπόδιζε νὰ παρατείνω ἐπὶ μακρὸν τὴν ἐκδρομὴν;

Β'.

..... Τὸ νερόν ὑψώνεται ὁλονέν. Μέσον δὲν εἶχα νὰ τὸ ἐκκενώσω, καὶ μόνον μὲ τῆς χοῦφτες, ἂν ἤμποροῦσα. Εἰς τὴν προσπάθειάν μου ὅπως πλατύνω τὸ στόμιον τοῦ φλασκίου, τὸ ὁποῖον μοῦ εἶχε δώσει ὁ ἀφελὴς Κώστας—τὸ νερόν ποῦ εἶχε μέσα εἶχε βράσει ἤδη εἰς τὴν φλόγα τοῦ ἡλίου καὶ ἦτο ἄχρηστον πρὸς πόσιν—τὸ φλασκί ἐρραγίσθη κ' ἐτρύπησε, κ' ἔγεινε σχεδὸν καὶ δι' ἀντλησιν ἀνωφελές. Ἀπέχω ἴσον διάστημα ἀπὸ ἕκαστον τῶν τριῶν νησιῶν, τὰ ὁποῖα φράττουν τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, καὶ ἀπὸ τὸν κάβον τὸν δυτικομεσημβρινόν. Ἄς γείνῃ ὅτι γείνῃ. Πιθανὸν νὰ βουλιάξῃ ἡ βάρκα, κ' ἐγὼ μαζί. Ἐὰν δὲν ἤμπορέσω νὰ σωθῶ κολυμβῶν, θ' αὐτοκτονήσω ἀκουσίως. Καὶ θὰ εἶνε εὐκταία ἀπαλλαγὴ, χωρὶς εὐθύνην καὶ χωρὶς κόλασιν. Ἄς ταχύνω τὴν κωπηλασίαν, διὰ νὰ μὴ μοῦ μείνῃ ἀμφιβολία περὶ τοῦ ἀκουσίου τῆς αὐτοκτονίας. Ἄς καθίσω στὰ κάργα, ὅπως λέγουν οἱ ναυτικοί. Λυποῦμαι τὴν ζωὴν ἄρᾳ γε;...

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι εἶχα ἀρρωστήσει βαρεῖα, τὸν παλαιὸν καιρὸν, ὅταν ἤμην πολὺ νέος, καὶ τέλος εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἀνάρρωσις. Ὡς ἐν ὀνίρω καὶ ἐν ἐγρηγόρσει, ἔλεγα μέσα μου: «Νὰ κάμῃ τις τὸν μισὸν δρόμον καὶ νὰ γυρίσῃ πίσω, εἰς μίαν πορείαν ἀφρευκτον; Δὲν θὰ εἶνε κόπος διπλάσιος, ἀφοῦ μέλλει ἔξ ἅπαντος νὰ τὸν ξανακάμῃ;»...

Ἰδοὺ τώρα, ἐτέθην οἶονεῖ ἐκτὸς τοῦ νόμου, ἐκτὸς τῶν κοινῶν ἀνθρωπίνων συνηθειῶν καὶ τοῦ πρόποντος. Ἐπῆρα τὴν βάρκαν αὐτὴν, σχεδὸν τὴν ἔκλεψα, χωρὶς νὰ τὸ προμελετήσω, καὶ ὅλως κατὰ τύχην, χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ κυρίου της. Ἐφυγα τὴν πατρικὴν οἰκίαν, καὶ ἀπουσιάζω διαρκῶς ἐν νυχθήμερον σχεδόν, χωρὶς νὰ δώσω εἰδήσιν εἰς τοὺς οἰκείους. Φεῦ! οἱ δυστυχεῖς αὐτοί! ὁποῖος πόνος καὶ ὁποία τῆψις! Εἶθε νὰ εἶχον υἱὸν καὶ ἀδελφὸν καλλίτερον...

Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ φανῶ χρήσιμος εἰς αὐτούς. Ἰδοὺ, τώρα, με ὅλην τὴν βαθεῖαν εὐαισθησίαν καὶ τὴν τυφλὴν φιλοστοργίαν των, μετὰ τόσας ὥρας, εὐλογον εἶνε ὅτι θὰ ἤρχισε «νὰ τὸ γεμῖζῃ ὁ νοῦς των» — νὰ συνηθίζουν, δηλαδὴ, εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι κατὰ κὸν μοῦ συνέβη, καὶ συμφορὰ ἐπῆλθε — καὶ ὅτι δὲν θὰ μ' ἐπανίδουν πλέον. Δὲν θὰ εἶνε κόπος, ματαιότης, κρῖμα, ἀφοῦ ἔχουν ἀρχίσει ἤδη νὰ συνηθίζουν εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ χωρισμοῦ, νὰ με ἰδοῦν νὰ γυρίσω ἔξαφνα πίσω; ... ἴσως, διὰ νὰ με χάσουν πάλιν μετ' οὐ πολὺ, καὶ πλέον διὰ πάντοτε; Δὲν θὰ εἶνε καλλίτερον τώρα, παρὰ ἰογότερα εἰς τὸ μέλλον;

Ὡ Θεέ μου, δός μου φώτισιν!... Ἀξίον σημειώσεως εἶνε ὅτι εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς, ἐνῶ ἐπλανώμην ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κυμάτων, δὲν συνήντησα πλέον ἄλλο πλοῖον πουθενά, ἐκτὸς τῆς ἀλιευτικῆς βάρκας τὴν ὁποίαν τὸ πρῶτ' εἶχα ἀντιπρορῆσει. Καὶ ὅταν, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἐξάνοιξα μακρὰν ἕνα πανί, πάραντα μοῦ ἦλθεν ἰδέα ὅτι θὰ εἶχαν στείλει πρὸς ἀναζήτησιν καὶ καταδιώξιν μου, κ' ἔσπευσα με βίαν κωπηλασίας νὰ κρυφθῶ ὀπισθεν τῆς νησίδος, ὅπου πλησίον εὐρέθην, διὰ νὰ μὴ με ἀνακαλύψῃ ἡ φανείσα ἐκεῖνη βάρκα μετὰ τὸ ἰστίον τὸ λευκόν.

*
*

... Ἀφοῦ μ' ἐπῆραν τὰ δέμματα, κ' ἐνυκτώθην — εἶχε κατέλθῃ ἀμφιλύχη, κ' ἐρροδίσει πάλιν εἰς τὴν δύσιν τ' οὐρανοῦ τὰ θεμέλια, ὑψηλὰ ἀπὸ τὰ ἰόχροα ἀερογιάλια τ' ἀντικρυνά — με ὤθησε τ' ἀπόγειο ἔξω ἀπὸ τὸν ὄρμον τοῦ κόλπου, μακρὰν ἀπὸ τὸν κάρβον, πρὸς τὰ κράτη τῆς δύσεως καὶ τοῦ ζόφου τοῦ δνοφε-

ροῦ. Ἀποκαμωμένος, εἶχα ἐξαπλωθῇ εἰς τὸ πλάτος τῆς πρύμνης κ' ἄφησα τὴν σκάφην νὰ πλέῃ ὅπου θὰ τὴν ὠδήγει ἡ αὔρα ἢ νυκτερινή, ἢ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς πνέουσα... Εἶχα δοκιμάσει νὰ μασήσω τρεῖς βουκιᾶς ἀπὸ τὴν κριθαρόπητταν, τὴν ὁποίαν μοῦ εἶχε δώσει τὸ πρῶτ' ὁ ἄκακος Κώστας, ἀλλὰ δὲν κατέβαινε κάτω, καὶ δὲν εἶχα νερὸν νὰ δροσίσω τὸ στόμα μου. Τὸ φλασκὶ τὸ ὁποῖον μοῦ εἶχε δώσει ὁ ἴδιος, εἶχε μεταβληθῇ εἰς πρόχειρον ἀντλήμα, ῥαγισμένον καὶ τρύπιον, διὰ νὰ βγάξω τὰ νερά, ὅταν μοῦ εἶχε κολλήσῃ ἡ ἰδέα ὅτι δῆθεν ἐξήτουν ν' αὐτοκτονήσω. Ὁ οὐρανίσκος εἶχε στεγνώσει, καὶ θὰ ἐπνιγόμην, πρὶν βυθισθῶ εἰς τὰ κύματα, ἂν ἐπροσεπάθουν νὰ καταπίω τοὺς ψωμούς τοῦ κριθίνου ἄρτου. Ἀπὸ ἀδυναμίας καὶ κόπωσης δὲν ἠδυνάμην νὰ σταθῶ ἐπὶ τῶν ποδῶν μου. Ὑψιὸς ἐρρέμβασα πρὸς τ' ἀνατέλλοντα ἄστρα καὶ εἶδα τὸν χλωμὸν τῆς σελήνης δίσκον, τεσσάρων ἡμερῶν δρέπανον, κυανωπὸν, νὰ χαμηλώσῃ καὶ νὰ δύσῃ ὀπισθεν τῆς κορυφῆς, πόρρω, εἰς τὰς σκιερὰς δενδράδας τοῦ Πηλίου. Εἶδα τὴν πούλιαν νὰ προκύψῃ καὶ ν' ἀνέλθῃ ἡρέμα εἰς ὕψος τ' οὐρανοῦ, κλῶσσα φωτοειδῆς, ἥτις ὠδήγει νὰ βοσκήσουν εἰς τὸν ἀχνὸν καὶ εἰς τὴν αἶθρην τὰ λευκὰ λαμπερὰ πουλάκια της. Εἶδα τ' ἄστρα τὰ λίπτοντα νὰ διασχίζουν ἐν ἀκαρεῖ τὸ στερέωμα, μ' ἐκπαγλὸν ἀστραπὴν, καὶ νὰ γίνωνται ἄφαντα εἰς τὸν βαθὺν γνόφον. Τὸ τελευταῖον, ἐξ ὅσων ἔβλεπα, μοῦ ἐφάνη, δὲν εἰξέυρω διατί, μᾶλλον ἀξιοσημείωτον.

Τέλος, δὲν ἐνθυμοῦμαι τίποτε. Φαίνεται ὅτι εἶχα κλείσει τὰ ὄμματα κ' ἐπεσα εἰς βῆθον, εἰς λήθαργον. Ἐκοιμώμην ἄρα; Ἦτο ἴσως τὸ πρῶτον στάδιον τοῦ θανάτου. Δὲν ἔβλεπα πλέον ἄστρα, οὔτε ὄνειρα.

Ἐπὶ τινα στιγμὴν, ὥς νὰ συνῆλθον πρὸς ὦραν, δὲν εἰξέυρω διατί ἐσυλλογίσθην ἐν πρόσωπον. Μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν ὁ Στάμος ὁ Ἀταίριαστος, εἷς φίλος μου, ἰδιόρρυθμος, συμπαθῶς διακεείμενος πρὸς ἐμέ. Τὸν ἐνθυμήθην, ὥς ἔχοντα ἔκτακτον ἐπιδεξιότητα εἰς τὸ νὰ διενθύνῃ καὶ ἀρμενίζῃ πλοῖα, κ' ἔλεγα μέσα εἰς τὸ ἡμιόνειρόν μου. «Ἄν ἦτον τώρα ὁ Σταμάτης ἐδῶ, θὰ ἐκάθητο καταμεσῆς στὴν βάρκα, καὶ θὰ διεύθυνε μ' ἕνα χέρι, τιμόνι, κουπὶ καὶ πανί.» Ὅλ' αὐτὰ συγχρόνως τὰ

κατώρθωνε, τῷ ὄντι, ὁ περιδέξιος ἐκεῖνος, χειριζόμενος μ' ἕνα κάρβον σχοινίου, μακρόθεν, τὸ πηδάλιον καὶ τὴν σκοτά τοῦ πανιοῦ, μὴ ἀφήνων συνάμα καὶ τὴν κώπην, καὶ μὲ τὴν ἄλλην χεῖρα ἐξακολουθῶν νὰ κρατῇ, σβεστήν ἢ ἀναμμένην, τὴν πίπαν του. . . Ἀλλὰ τώρα, ποῦ νὰ εὗρεθῇ ἄλλος Σταμάτης! Ὁ ἀτυχὴς καὶ τελευταῖον κακοκέφαλος φίλος μου εἶχεν αὐτοκτονήσει, καθὼς εἶχον ἀκούσει, ἢ μοῦ ἐφαίνετο νὰ εἶχον ἀκούσει, ὀλίγας ἡμέρας πρίν. Καὶ τὸ πρᾶγμα ἦτο πιθανόν. Ἐπόμενον ἦτο ν' αὐτοκτονήσῃ. Ὡ πόσῃ θλίψιν ἡσθάνθην διὰ τὸν ἄνθρωπον!

Αἴφνης ἠλεκτρίσθην, καὶ ἀνετινάχθην. Ἐκάθισα πάλιν σὰ κάργα, καὶ ἄλα, ἄλα τὸ κουπί! Ποῦ ἦν ἡ τόσῃ δύναμιν; Ἐκωπηλάτησα ἐπ' ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας, συντόνως..... Ἰδρῶσα. Ἀπεμακρύνθην πολὺ, γιὰ τὸ γιὰ τὸ, ἀπὸ τὸν κάρβον τοῦ λιμένος, παραπλέων τὴν ξρημον ἀκτὴν.... Εἶχα μεγάλην κούρασιν. Τέλος, καὶ αὐτὸ ἦτο ὁ μεγαλείτερος παραλογισμὸς, τὸν ὁποῖον ἔπραξα ἀπὸ τὸ πρῶτ' τῆς ἡμέρας ταύτης, αἴφνης ἀπεφάσισα νὰ πέσω εἰς τὴν θάλασσαν νὰ κολυμβήσω. Ἰδέαν περὶ αὐ-

τοκτονίας δὲν εἶχα πλέον. Εἶπα, ἂς κάμω τέλος ἐν λουτρὸν, ἂν καὶ προσέβῃ ἤδη τὸ φθινόπωρον, καὶ πρέπει νὰ εἶνε κορυὰ ἢ θάλασσα. Ἐγυμνώθην κ' ἐπήδησα εἰς τὰ κύματα. Ἀφοῦ ἐπ' ὀλίγον ἐκολύμβησα, ἡσθάνθην τόσῃ νάρκην ὥστε δὲν εἶχα πλέον δύναμιν νὰ ἀνέλθω εἰς τὴν βάρκαν, νὰ ἐνδυνῶ, καὶ νὰ σωφρονήσω. Εἶπα: « Ἀς κάμω τ' ἀνάσκελα! » κ' ἔκαμα ὅπως ὅταν εἴμεθα παιδιά, ὁπότε, δραπετεύοντες ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ἐκολυμβούσαμεν διαρκῶς ὀκτὼ ἢ δέκα φορὲς τὴν ἡμέραν. . . Καθὼς ἤμην πλαγιασμένος, ἐλαφρὸς εἰς τὸ κύμα, τί ἔπαθα; ἀπεκοιμήθην τάχα; Ἐξαπλωμένος εἰς τὰ μαλακά, εἰς τὰ πούπουλα, ἡσθάνομην ἀπόλαυσιν καὶ τρυφὴν Συβαρίτου. Ρόδον διπλωμένον δὲν ὑπῆρχεν ὑπὸ τὴν ῥάχιν μου, κ' αἱ εὐωδίαὶ ὅλαι τῶν ρόδων τῆς ἀκρογυαλιᾶς, τῶν κήπων, τῆς ἀμφιλύκης καὶ τῆς αὐγῆς, ἤρχοντο εἰς τὰς αἰσθήσεις μου καὶ μ' ἐμέθυσκον. Ὅλη ἡ αἴσθησις, ἡ συνείδησις κ' ἡ ὑπαρξίς μου εἶχον μεταβληθῇ εἰς μίαν ἀπόλαυσιν ἀπείρου εὐωδίας.

Ἀκολουθεῖ

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ο Π Τ Α Σ Ι Α

*Τὴν ἀσημένια σιγαλιὰ τῆς νύκτας τὴν χρυσώνει
βάρκα στὸ Νεῖλο πλέοντας μὲ κούνημα ἐλαφρό·
Χρυσὸ πανὶ ἀνεμίζεται, χρυσὸ ὁδηγεῖ τιμόνι,
χρυσᾷ κουπιὰ χαϊδεύονται σ' ὁλόχρυσον ἀφρό.*

*Ποῖος εἶν' ὁ νεῖος ποῦ κάθεται στὴ μαγεμένη πλώρη
πειὸ λαμπερὸς καὶ πειὸ ὠμορφος κ' ἀπὸ τὴν ὠμορφιά;
Καὶ ποιά εἶν' ἡ κόρη ἡ γελαστή, καὶ ποιά ἡ θλιμμένη κόρη,
ποῦ τοῦ κρατοῦν ἀταίριαστη κ' ἀνόμοια συντροφιὰ;*

*« Ἐγὼ εἰμ' ὁ Ρῆγας ὁ τρανὸς ποῦ δυὸ γυναῖκες πῆρα
κ' ἔχω διπλὰ τὰ στεφάνια κ' ἔχω διπλὴ χαρά·
Πότε ἀγκαλιάζω καὶ φιλῶ τὴ μιά ποῦ κλαίει σὰν χήρα,
πότε τὴν ἄλλη ποῦ γελᾷ σὰν νεόνυμφη κυρά.*